

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Юрій ОСТАПЕЦЬ/
«30» 06 _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність	I10 Соціальна робота та консультування
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія соціальної роботи» для здобувачів вищої освіти галузі знань **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення** спеціальності **П10 Соціальна робота та консультування** освітньої програми «Соціальна робота».с.19

Розробник: Рюль В.О. доц., канд. соціологічних наук, доц. кафедри соціології та соціальної роботи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 12 від «30» червня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри

Дмитро АФАНАСЬЄВ

Гарант освітньо-професійної програми

Руслан ЖИЛЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 10 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії

Олена ПОПАДИЧ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	1	1
аудиторних – 3	Лекції:	
самостійної роботи студента – 3	42	12
	Практичні (семінарські):	
	32	10
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна, комп'ютерне тестування на платформі MUDL	Самостійна робота:	
	76	128

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія соціальної роботи» є: оволодіння студентами знаннями з історії розвитку соціальної допомоги та соціальної роботи від античного суспільства до наших днів, усвідомити диференціацію в діяльності благодійних товариств та професійної соціальної роботи, критично аналізувати різні методи та прийоми підготовки соціального працівника.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. (ЗК 1); здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу, синтезу та прогнозування. (ЗК 2); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 8);

знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). (ФК 1);

здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади. (ФК 2);

здатність вчитися і бути навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації. (ЗКП.05);

здатність проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу в межах соціальної роботи у громаді, у тому числі щодо надання соціальних послуг (Б1).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія соціальної роботи» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК1 Історія та культура України

ОК12 Вступ до спеціальності

4. ОЧІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Історія соціальної роботи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розглядати суспільні процеси та явища в конкретних історичних умовах, розуміти сутність та принципи розвитку суспільства в цілому, окремих соціальних інститутів, груп та індивідів.	РН2
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними процесами та явищами.	РН3
Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.	РН4
Демонструвати знання змісту, функцій, призначення соціальної роботи, особливостей функціонування системи надавачів соціальних послуг.	РН7
Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний вітчизняний і зарубіжний досвід.	РН22
Демонструвати знання історії та культури України, основних етапів становлення і розвитку соціальної роботи як науки та практичної діяльності, знати сучасні теоретичні положення соціальної медицини та гігієни, структуру системи охорони здоров'я та вміти надавати першу медичну допомогу в екстрених ситуаціях.	РН23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія соціальної роботи»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Користуватись різними історичними джерелами для з'ясування історичних фактів та подій пов'язаних із розвитком соціальної допомоги, благодійності та становленням соціальної роботи як фаху; вивчити історію розвитку соціальної допомоги та соціальної роботи за кордоном від античного суспільства до наших днів;	ПРН1
Вивчати, аналізувати й узагальнювати передовий досвід основних здобутків та проблем кожного з історичних етапів в розвитку соціальної роботи;	ПРН4
Ставити мету і формулювати завдання, пов'язані з цілісним пізнанням потреб і проблем клієнтів різних історичних епох; Обґрунтовувати ефективність (неефективність) різних форм і методів практичної соціальної роботи щодо даної категорії клієнтів;	ПРН8
Орієнтуватися в історичних етапах розвитку вітчизняної соціальної роботи; оволодіти знаннями про основні напрямки, школи та представників західної та вітчизняної соціальної роботи;	ПРН21
Робити висновки щодо впливу історичного минулого на рівень розвитку соціальної роботи в різних країнах світу; розрізняти особливості і специфіку «закритої» та «відкритої» системи призріння в історії соціальної роботи; використовувати знання з історії соціальної роботи для поглибленого дослідження теорії і методів соціальної роботи.	ПРН27

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
---	-----------------

Орієнтуватися в історичних етапах розвитку зарубіжної та вітчизняної соціальної роботи; оволодіти знаннями про основні напрямки, школи та представників західної та вітчизняної соціальної роботи;	PH2
Користуватись різними історичними джерелами для з'ясування історичних фактів та подій пов'язаних із розвитком соціальної допомоги, благодійності та становленням соціальної роботи як фаху; вивчити історію розвитку соціальної допомоги та соціальної роботи за кордоном від античного суспільства до наших днів;	PH3
Вивчати, аналізувати й узагальнювати передовий досвід основних здобутків та проблем кожного з історичних етапів в розвитку соціальної роботи з врахуванням тогочасної соціальної політики, соціально-політичних процесів на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.	PH4
Ставити мету і формулювати завдання, пов'язані з цілісним пізнанням потреб і проблем клієнтів різних історичних епох; Обґрунтовувати ефективність (неефективність) різних форм і методів практичної соціальної роботи щодо даної категорії клієнтів;	PH7
Робити висновки щодо впливу історичного минулого на рівень розвитку соціальної роботи в різних країнах світу; розрізняти особливості і специфіку «закритої» та «відкритої» системи призначення в історії соціальної роботи; використовувати знання з історії соціальної роботи для поглибленого дослідження теорії і методів соціальної роботи.	PH22
Демонструвати знання історії соціальної роботи України, основних її етапів становлення і розвитку як фаху, проблем періодизації та зав'язків з системою охорони здоров'я.	PH23

5.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: розв'язування задач (обчислення статистичних показників), самостійна робота, стандартизовані тести, аналітичний звіт, реферат, доповідь з презентацією.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і розв'язування задач. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і 3 практичні завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 20 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 30 балів – по 10 балів за кожне завдання (разом за контрольну – 50 балів). Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит у формі комп'ютерного тестування.

Результат екзаменаційного контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає іспит у формі письмової роботи. Максимальна оцінка за письмову роботу на іспиті – 100 балів.

Змістові модулі можуть оцінюються наступним чином:

Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Індивідуальна робота студента	Всього
40 балів	40	20	100

Семестрова оцінка є результатом середнього арифметичного балів двох змістових модульних контролів (наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю набрав 90 балів; семестрова оцінка у подібному випадку виставляється так: $(80+90) : 2 = 85$ Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	40	100
15	15	15	15		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	40	100
15	15	15	15		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	20	4	20
Лабораторні заняття (допуск. виконання та зихист)				

Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10
Презентація	2	10	2	10
Реферат	2	10	2	10
Есе	2	10	2	10
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні статистичні показники, але здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 3 бали – обчислює статистичні показники тільки з підказкою; 4 – 6 балів – при обчисленні статистичних показників студент допускає істотні неточності та помилки; 7 – 9 балів – при розв'язуванні задач студентом допускаються неістотні неточності та незначні помилки; 10 балів – студент розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика» здійснюється в письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з п'яти завдань, що носять стереотипний (2 завдання по 15 балів), діагностичний (2 завдання по 20 балів) та евристичний характер (1 завдання – 30 балів).

Критерії оцінки стереотипного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 15 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 4 бали – вирішення завдання містить лише формулу розрахунку; 5 – 8 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку та пояснення до неї; 9 – 11 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку, пояснення до неї та обґрунтування використання саме цієї формули; 12 – 14 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку, пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули та підстановку вхідних даних у формулу; 15 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку, пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули, підстановку у формулу, правильний розрахунок та висновок за результатом розрахунку.

Критерії оцінки діагностичного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 20 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 5 бали – розв’язання завдання містить лише формули розрахунків або деякі елементи з окремих тем дисципліни; 6 – 10 балів – завдання вирішено неправильно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається в завданні; 11 – 15 балів – завдання вирішено частково правильно, висновки носять поверховий характер; 16 – 19 балів – завдання вирішено правильно, у розв’язанні використано весь необхідний статистичний інструментарій, наведені пояснення до розрахунків, зроблені аргументовані висновки, але мають місце деякі неточності в обґрунтуванні відповіді або висновків; 20 балів – завдання виконано бездоганно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументований аналітичний висновок та узагальнення.

Критерії оцінки евристичного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 30 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 6 бали – вирішення завдання містить лише формули розрахунків, що не відповідають ситуації, яка розглядається; 7 – 12 балів – завдання вирішено неправильно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається; 13 – 18 балів – завдання виконано частково правильно, наведена доцільність використання деякого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, висновки носять поверховий характер; 19 – 24 балів – завдання виконано частково правильно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і мають місце три неточності у розрахунках; 25 – 29 балів – завдання виконано правильно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і має місце одна неточність у розрахунках; 30 балів – завдання виконано бездоганно, без жодної помилки, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки та узагальнення.

Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Соціальна допомога як передісторія зародження соціальної роботи.

Тема 1. Вступ до історії соціальної роботи.

Предмет і основні поняття курсу. Методологія вивчення історії соціальної роботи. Періодизація історії соціальної роботи. Джерела з курсу "Історія соціальної роботи".

Тема 2. Виникнення та еволюція соціальної роботи: проблеми періодизації історії зарубіжної та української історії соціальної роботи.

Підходи до визначення відліку історії соціальної роботи. Передісторія виникнення соціальної роботи як фахової діяльності. Об’єкт та предмет вивчення історії соціальної роботи. Проблемне поле наукових досліджень з історії соціальної роботи. Проблеми періодизації історії соціальної роботи. Передісторія виникнення соціальної роботи як фахової діяльності. Періодизація зарубіжної історії соціальної роботи: архаїчний період благодійності, філантропічний період, період суспільної (общинної, церковної) благодійності, період державної благодійності, період соціальної роботи. Історія фахової соціальної роботи в Україні.

Тема 3. Соціальна допомога: від стародавніх суспільств до середньовіччя.

Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давніх Єгипті і Китаї. Філософські школи античності про милосердя. Державна, муніципальна та приватна благодійність античного суспільства. Політика «хліба і видовищ» у давньому Римі. Соціальна допомога у давніх Греції та Римі.

Соціально-економічний стан населення у середньовіччі. Голод і епідемії – головні проблеми середньовічної Європи. Християнська церква – головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. Милостиня як засіб очищення багатих від гріхів. Соціальна функція монастирів. Орден францисканців, домініканців, бенедиктинців. Допомога голодуючим, прокаженим, калікам в середньовіччя. Призначення ордена св. Лазаря.

Тема 4. Форми допомоги у прадавніх слов'ян. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Київській Русі

Общинні принципи життєдіяльності, язичницький світогляд, мирні види занять, географічні і природно-кліматичні умови проживання, тривале існування (у порівнянні з народами Західної Європи) родового устрою суспільних відносин та їх вплив на формування взаємодопомоги у давніх слов'ян.

Основні форми допомоги у давніх слов'ян: общинно-родові, культові (сакральні), господарські. Зв'язок культової моделі допомоги із міфологічним світом давніх слов'ян — оберегами, волхвами, язичницькими богами. Оформлення інституту релігійних свят та пов'язані з ним братчини (мирщини, зсипки) і родові обряди (похорони, дні пам'яті, погребальні змагання) як своєрідний механізм перерозподілу матеріальних благ.

Общинно-родові форми допомоги: виділення землі, приймацтво, почергове утримання, да-рообмін, призначення “громадських” родичів, піклування про “вихованців”, “годованців”, вдів.

Господарські форми (толоки, складчини, супряга) як своєрідний розвиток колективної допомоги сім'ї, общині, роду.

Ідеологія, суб'єкти і об'єкти та ціннісні стереотипи поведінки в архаїчній моделі допомоги, їх відтворення і розвиток у наступних історичних епохах.

Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. Початки християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 р.р.). Соціальний захист за князів Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Церковно-монастирська система благодійності.

Тема 5. Становлення й розвиток системи суспільного піклування.

Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Система соціального захисту за правління Петра I. Прикази суспільної опіки. Приватна доброчинність: її основні напрямки. Соціальний захист дітей та інвалідів в тогочасний період. Основні напрямки суспільної опіки за правління Катерини II. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі. Шпиталі, ізолятори, робітні дома як форма опіки над населенням європейських країн. Соціально-економічне становище робітників і перші фабричні закони. Особливості утримання робочої сили на мануфактурах та фабриках. Перші кроки уряду до розв'язання проблем експлуатації жінок та дітей на виробництві.

Модуль № 2 Історія професіоналізації соціальної роботи як фаху.

Тема 6. Державний і приватний соціальний захист з XIX ст. до 1917 р.

Вплив російських реформ 60-70-их років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки. Систематичний і регулярний характер державної фінансової підтримки закладів. Робота земств щодо вирішення соціальних проблем того часу. Сільська і волосна опіка. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна опіка. Особливості соціальної опіки в Україні. Благодійники та філантропи тогочасної України. Зародження соціального страхування і

«карцерна» система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США. Виникнення соціальної роботи як фахової діяльності. Програма соціальної допомоги Уіляма Бута.

Тема 7. Історичні віхи розвитку соціальної роботи у Європі та США.

Історія становлення і розвитку професійної соціальної роботи у Європі та США. Форми організації соціальної роботи. Розвиток системи соціального страхування. Структурна сітка соціальних служб у Європі та США.

Тема 8. Формування сучасної системи роботи (30 - ті роки XX ст. - початок XXI ст.) у Європі та США.

Розвиток методів соціальної роботи у США. Становлення індивідуального методу соціальної роботи в США. Нова модель індивідуальної роботи «метод вирішення проблем» Хелен Перлман. Розвиток теорії та практики соціальної роботи у Європі. Діагностичні й лікувальні методи в соціальній роботі. Розвиток теорії й практики соціальної роботи в таких напрямках, як індивідуальна робота, групова робота, робота в громаді, соціальне адміністрування та планування. Види і форми сучасної соціальної роботи Німеччини.

Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні

Соціально-економічна ситуація в Україні у кінці 80-х і в 90-х роках XX ст. Система соціального захисту в Україні. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-ідеологічних та соціально-економічних умов. Соціальне обслуговування населення. Аналіз нормативно-правових документів системи соціальної допомоги населенню України. Роль недержавного сектору в соціальній роботі в Україні. Волонтерство у соціальній роботі.

Тема 10. Партнерство соціальних служб та благодійних і громадських організацій

Історія виникнення громадських товариств і організацій. Добровільні товариства з релігійним напрямком. Механізм соціальних взаємовідносин держави і некомерційних організацій. Специфіка роботи громадських благодійних організацій. Види благодійної допомоги. Основні напрямки благодійної діяльності. Діяльність Благодійного фонду «Інститут раннього втручання». Партнерські зв'язки центру з організаціями соціальної сфери. Напрямки надання реабілітаційної роботи центру.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: денна				
		у тому числі				
	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Соціальна допомога як передісторія зародження соціальної роботи						
Тема 1. Вступ до історії соціальної роботи.		4	2			10
Тема 2. Виникнення та еволюція соціальної роботи: проблеми періодизації історії зарубіжної та української історії соціальної роботи.		5	4			
Тема 3. Соціальна допомога: від стародавніх суспільств до середньовіччя		4	4			10
Тема 4. Форми допомоги у прадавніх словян. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Київській Русі		5	2			10
Тема 5. Становлення й розвиток системи суспільного піклування.		4	4			10
Модульна контрольна робота №1						
Разом за модуль		22	16			40
Модуль 2. Історія професіоналізації соціальної роботи як фаху						
Тема 6. Державний і приватний соціальний захист з XIX ст. до 1917 р.		4	2			10
Тема 7. Історичні віхи розвитку соціальної роботи у Європі та США.		4	4			6
Тема 8. Формування сучасної системи роботи (30 - ті роки XX ст. - початок XXI ст.) у Європі та США.		4	4			10
Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні		4	2			
Тема 10. Партнерство соціальних служб та благодійних і громадських організацій		4	4			10
Модульна контрольна робота №2						
Разом за модуль		20	16			36
Разом за семестр	150	42	32			76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: заочна				
		у тому числі				
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1. Соціальна допомога як передісторія зародження соціальної роботи						
Тема 1. Вступ до історії соціальної роботи.		1	1			12
Тема 2. Виникнення та еволюція соціальної роботи: проблеми періодизації історії зарубіжної та української історії соціальної роботи.		2	1			13
Тема 3. Соціальна допомога: від стародавніх суспільств до середньовіччя		1	1			12
Тема 4. Форми допомоги у прадавніх слов'ян. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Київській Русі		1	1			13
Тема 5. Становлення й розвиток системи суспільного піклування.		1	1			14
Модульна контрольна робота №1						
Разом за модуль		6	5			64
Модуль 2. Історія професіоналізації соціальної роботи як фаху						
Тема 6. Державний і приватний соціальний захист з XIX ст. до 1917 р.		4	2			12
Тема 7. Історичні віхи розвитку соціальної роботи у Європі та США.		4	4			13
Тема 8. Формування сучасної системи роботи (30 - ті роки XX ст. - початок XXI ст.) у Європі та США.		4	4			12
Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні		4	2			13
Тема 10. Партнерство соціальних служб та благодійних і громадських організацій		4	4			14
Модульна контрольна робота №2						
Разом за модуль		6	5			64
Разом за семестр	150	12	10			128

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Порівняльний аналіз періодизації історії зарубіжної та вітчизняної соціальної роботи	3	1
2.	Відображення державно-громадської опіки в теоретичних засадах соціальної роботи	4	1
3.	Генезис соціальної роботи в Україні	3	2
4.	З чим пов'язують науковці зародження соціальної роботи як фаху?	3	1
5.	Яка парадигма допомоги й підтримки склалася в Європі в період XVI - XVIII ст.?	4	1
6.	Що стало поштовхом становлення наукової парадигми соціальної роботи за кордоном?	3	1
7.	Охарактеризуйте сучасні соціальні програми подо підтримки соціально вразливих верств населення в країнах Європи та США.	4	1
8.	Охарактеризуйте систему соціального захисту громадян у сучасній Україні.	4	1
9.	Напрями взаємодії державних соціальних служб і некомерційних організацій.	4	1
	Разом	32	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Визначте об'єкт, предмет, проблемне поле вивчення історії соціальної роботи.	2	3
2.	Як Ви оцінюєте існуючі підходи до визначення історії соціальної роботи?	1	2
3.	Підходи до визначення історії соціальної роботи.	1	2
4.	Перспективи розвитку соціальної роботи в Україні як фаху, науки і навчальної дисципліни	1	2
5.	Передумови розвитку сучасного етапу вітчизняної соціальної роботи	2	2
6.	М. Річмонд, Дж. Адамс, А. Саломон як ключові фігури у професіоналізації соціальної роботи.	1	4
7.	Інститут церкви як носій державної ідеології та філософії допомоги	1	2
8.	Підходи в монастирській та приходській системі допомоги міст за часів Київської Русі	1	2
9.	Основні підходи до соціальної роботи в Західній Європі.	2	2
10.	Шляхи становлення професії соціального працівника в Європі та Америці	1	4

11.	Соціальна робота і соціальні програми в країнах Європи	1	2
12.	На яких філософських (ідеологічних постулатах) ґрунтувалося надання суспільної допомоги?	1	2
13.	Дайте характеристику основних систем призріння та їх типів.	1	2
14.	Якими були уявлення про допомогу і підтримку нужденних в прадавні часи?	1	2
15.	Якими були особливості хрещення Русі і який вплив вони мали на розвиток благодійності?	1	3
16.	Які категорії опікуваних виділялись за Уставом 996 р.? Хто був зобов'язаний допомагати нужденним?	1	2
17.	Якими були основні форми й риси княжої благодійності?	1	2
18.	Чому допомога князів відноситься до відкритої системи благодійності?	1	2
19.	Яким було відношення до професійного жебрацтва в Київській Русі?	1	2
20.	Наведіть фактори зростання церковно-монастирської благодійності в Київській Русі та основні тенденції її розвитку.	1	2
21.	В чому полягають причини розвитку жебрацтва в Київській Русі в середині XVI ст.?	2	2
22.	В чому особливості розвитку державної благодійності в Україні в епоху «дворцовьгх переворотов»?	1	2
23.	Які заходи по реформуванню сфери піклування були проведені за часів правління Катерини II?	1	2
24.	Яке значення мало створення наказів суспільного піклування?	2	2
25.	Які риси були притаманні функціонуванню наказів суспільного піклування в першій половині XIX ст.?	1	2
26.	Чому накази не могли забезпечити потреби розвитку благодійності?	1	2
27.	В чому призначення Земського та Місцевого положень для реформування системи державної благодійності?	1	2
28.	Назвіть основні сфери земської благодійності	1	2
29.	Що нового з'являється в підходах щодо підтримки нужденних в Новий час?	1	2
30.	Система соціального захисту в сучасній Україні.	1	2
31.	Зміна парадигми соціального захисту при переході від тоталітарних до демократичних суспільств на пострадянському просторі.	1	2
32.	Діяльність благодійних організацій в Україні сьогодні.	1	2
33.	Еволюція людських потреб в умовах сучасної трансформації українського суспільства.	1	4
34.	В чому сенс і призначення справляння літургій в прадавніх Афінах? Чому справляння літургій ставало обов'язком заможних громадян?	1	2
35.	В чому сутність і які наслідки спартанського виховання?	1	2
36.	Які форми усиновлення та опіки існували в рамках римського права?	1	2
37.	Чому саме християнська церква в період раннього і класичного	1	2

	середньовіччя виступає головним об'єктом соціальної роботи.		
38.	Яку ціль переслідує милостиня і які основні правила її подання в середньовічній Європі?	1	2
39.	Чому заклики церкви захищати і допомагати нужденним, що були адресовані владі, носили переважно відсторонений характер?	1	2
40.	В чому причини голоду та епідемій в середньовічній Європі? Яку роль в боротьбі з голодом та епідеміями відігравала церква і державна влада?	1	2
41.	Яким було відношення до невиліковно хворих в епоху раннього та класичного Середньовіччя і чому?	1	3
42.	В чому причини відсторонення християнської церкви від справ піклування і необхідності створення державної системи благодійності? (XVI-XVII ст.ст.)	1	2
43.	Що лежало в основі кризи громадського піклування на початку XVI ст.?	1	2
44.	Як змінюється відношення до божевільня та божевільних протягом XVI-XVII ст.?	1	2
45.	Які зміни відбуваються по відношенню до жебраків з боку християнської церкви у XVI-XVII ст.ст.?	1	2
46.	В чому основні принципи нової соціальної політики в XVI ст.?	1	2
47.	Які заходи застосовувались для боротьби з жебрацтвом у XVII ст. ? В чому причини її неефективності?	1	2
48.	Якими були особливості та призначення системи робітничих домів?	2	2
49.	В чому вбачали призначення благодійних шкіл і в чому причини невдачі їх організації?	1	3
50.	Які основні тенденції простежувались у розвитку суспільної та приватної благодійності в XIX ст.?	1	2
51.	В чому причини появи теорії соціальної роботи?	1	2
52.	Соціальна робота і соціальні програми в США	1	2
53.	Етапи у формуванні системи піклування у Франції. Їх основний зміст	1	3
54.	Характеристика третього сектору в соціальній структурі суспільства	1	2
55.	Історичний аспект формування традицій доброчинності в Україні.	1	2
56.	Діяльність громадських організацій і об'єднань, благодійних громадських організацій, фондів, закладів.	1	3
57.	Основні завдання і напрями професійної роботи соціального працівника в організаціях третього сектору.	1	2
58.	Риси та особливості притаманні «карцерній» системі піклування	1	2
	Разом	76	128

6.5.Індивідуальні завдання

Підготовка презентацій (робота в групах по 2-3 чол.)з наступних тем:

1. Періодизація історії соціальної роботи
2. Соціальна робота на Київській Русі
3. Соціальна робота в епоху Середньовіччя
4. Соціальна робота в епоху Відродження
5. Соціальна робота в епоху Просвітництва
6. Соціальна робота в радянський період
7. Соціальна робота в Україні на сучасному етапі
8. Соціальна робота за рубежом на сучасному етапі

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Все про соціальну роботу: навчальний енциклопедичний словник- довідник /Заг. ред. В.М. Пічі. Львів: «Новий світ- 2000», 2013, 616с.
2. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ За ред. Т.В. Семігіної, І.І. Миговича. К.: Академвидав, 2005.– 304с.
3. Гладченко С. В. Історія соціальної роботи в Україні та за кордоном: методичні вказівки для самостійної роботи студентів напряму підготовки 231 «Соціальна робота» / С. В. Гладченко – Одеса: ФПРС ОНУ імені І. І. Мечникова, 2018 – 20 с.
4. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи. Навчальний посібник. – Тернопіль:Видавництво «Астон», 2004. – 174 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/sk706620.pdf>
5. Історія соціальної роботи : навчальний посібник / [уклад.: О. О. Кравченко, О. О. Матрос]. – Умань : РВЦ «Візаві», 2017. –117 с.
6. Історія соціальної роботи: Підручник. Анатолій Фурман Марія Підгурська. Видавництво: «Академія». 2018, 160 с.
7. Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф. Соціологія соціальної роботи: теорія і практика: Підручник. Ужгород: ТЦВ»РІК-У», 2018. 232с.
8. Кравченко О.В. Історія благодійності в Україні: плани семінарських занять і методичні матеріали. – Харків, 2005.
9. Кубицький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. – 3-те вид. доп. і перероб. – К.: Міленіум, 2015. – 300 с.
10. Основи соціальної роботи в 3-х частинах / Під ред. Т. Семігіної, І. Григи. – К.: Вид-во Києво-Могилянської академії, 2004. – 178 с.
11. Поліщук В.А., Янкович О.І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи: Курс лекцій / ТДПУ, Тернопіль, 2009. 256 с.

12. Попович Г. Соціальна робота в Україні і за рубежом. – Ужгород: Гражда, 2000. – 134 с.
13. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
14. Соціальна робота в Україні. Навч. посіб. / І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Марченко та інш.; за заг. ред.: І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
15. Соціальна робота: аналіз зарубіжного досвіду Підручник / Упорядники: О.П.Бартош–Пічкарь, Н.М.Горішна, Г.В.Лещук, В.А.Поліщук, О.Ю.Пришляк та ін./ За ред. Ничкало Н.Г. Тернопіль ВАТ «ТВПК «Збруч»», 2010.– 426 с.
16. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. -К.:УДЦССМ,2002.
17. Фурман А.В., Підгурська М.В. Історія соціальної роботи: [навчальний посібник] / Анатолій Васильович Фурман, Марія Василівна Підгурська. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 174 с.
18. Харламов М.І. Соціальна робота: Курс лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2013. – 96 с.

Допоміжна

1. Гиро Ч. Частная и общественная жизнь римлян. Спб., 1995.
2. Гуревич А.Я. Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. М., 1990.
3. Добродійна діяльність і меценатство в Україні. – К., 2003.
4. Доэл М., Шадлоу С. Практика социальной работы. М., 1995.
5. Іванова О. Основні концептуальні аспекти розробки стандартів підготовки соціальних працівників // Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців соціальної роботи в Україні і за рубежом: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Ужгород, 2003.
6. Колков В.В., Студенова Е.Г. Основоположники социальной работы за рубежом //Российская энциклопедия социальной работы. В 2-х т. –Т. 2. – М.: Ин-т социальной работы, 1997.
7. Лазечко П. Меценаты української культури //Дзвін. – 2003. - № 9. – с. 125 – 133.
8. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. М., 1992.
9. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. – К.-Амстердам: образование. – 1998. - № 5. – с.65 – 77.
10. Лукашевич М.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. – К.: МАУП, 2001.
11. Нешеретный П.И. Христианство и его роль в развитии благотворительности. М., 1993.
12. Полируш С.І. Пенітенціарна система та благодійність на Лівобережній Україні (XIX – XX ст.) // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2002. - № 2 (15). – с. 55 – 56.
13. Прохоров В.Л. Меценатство в России: проблемы эволюции // Искусство и
14. Реформування соціальних служб в Україні: сучасний стан та перспективи. – Львів; Вінніпег: Видав. фірма «Малті-М», 2003. – 257 с.
15. Соловьев А. Процесс рождения новых профессий: социальная работа в США, Великобритании и России // Взаимосвязь социальной работы и социальной политики / Под ред. Ш. Рамон. – М.: Аспект-Пресс, 1997.
16. Социальная помощь в средние века //Социальное обеспечение. – 2005. - № 9. – с. 18 -
17. Ступак Ф.Я. З історії добродійно-меценатської діяльності епохи Козаччини та Гетьманщини // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. - № 3. – с. 391 – 396.
18. Суровцева І.Ю. Меценатство в Україні в другій половині XIX – початку XX ст.: підтримка освіти // Грані. – 2006. - № 1. – с. 12 – 18.
19. Фадєєва О.М. З історії розвитку благодійності у Харкові //Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць. – Харків, 2000.

20. Холостова Е.И. Генезис социальной работы в России. М., 1995.
19. Хорунжий Ю.М. Українські меценати. – К., 2001.
20. Чорбинский С.И. Социальная работа и социальные программы в США. – М.: Центр общечеловеческих ценностей, 1992.
21. Шарин В. Социальная помощь в древних государствах //Социальное обеспечение. – 2004. - №4. – с. 17 – 23.
22. Шарин В. Социальная помощь. Как она возникла? //Социальное обеспечение. – 2004. -№8. – с. 12 – 19.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

<http://gmi.grow-up.com.ua>

http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/sotsialna_robota_-_tyuptya_lt

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Psis/2010_4/furman_p.pdf

<http://ru.wikipedia.org/wiki/>

http://pidruchniki.ws/14170120/sotsiologiya/teoretichni_osnovi_sotsialnoyi_roboti

<http://studentam.net.ua/content/category/35/181/114/>

<http://studentam.net.ua/content/view/3760/114/>

<http://books.br.com.ua/40128>

<http://ua-referat.com>

<http://coolreferat.com>

**Результати перегляду
Робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2021/2022н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол № 1 від «31» серпня 2021р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____20___р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____20___р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____20___р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.